

2. Prokopenko O.. Prospects for the Reorientation of Investment Flows for Sustainable Development under the Influence of the COVID-19 Pandemic. *Problemy Ekorozwoju. Problems of Sustainable Development*, 2021. 2.

УДК 338.48

Мальська М. П., професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри туризму географічного факультету, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0001-8887-6565

Каднічанський Д. А., доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму географічного факультету, Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0009-0009-5299-0396

Халілова О. М., фахівець Навчально-виробничої лабораторії «Навчальна туристична агенція», кафедра туризму географічного факультету, Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0009-0003-7140-6796

Львів, Україна

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СОЛІДАРНОГО ТА ВОЛОНТЕРСЬКОГО ТУРИЗМУ У ПЛОЩИНІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Туризм солідарності є результатом розквіту масового туризму. Як окреме явище він виник у середині 20 століття. Ініціаторами започаткування даного виду туризму стали такі групи як American Friends Service Committee, група квакерів-активістів та релігійні організації, які починаючи з 1950-х років організовували мандрівки за кордон у регіони Південної Африки та Ізраїлю.

Взявши за основу досвід і традиції сучасні групи туристів, які зацікавлені практикувати солідарний туризм як окрему течію активно заперечують толерування подорожей як споживчої сфери, яка може призвести до соціальної та екологічної деструкції. На противагу, вони активно формують економічні передумови для створення добробуту локальних громад, сприяють культурним обмінам та встановленню більш тісних комунікацій між туристами та місцевими мешканцями, розповідають, а також беруть участь у освітньому процесі шляхом, інформування учасників про політичні, соціальні, та екологічні проблеми, що присутні у місцях, які вони відвідують.

Туризм солідарності можна трактувати як загальний термін, що охоплює багато різних видів туризму: критичний туризм, деколоніальний туризм або політичний туризм, такої позиції дотримується Дженіфер Келлі, фахівець з соціології з Каліфорнійського університету в Санта-Крус. Дана практика здебільшого є безпосереднім результатом практики туризму, яку вона піддає

критиці. Зокрема, критиці піддається закономірність, що класичний туризм вимагає істотних екологічних витрат, несправедливого розподілу економічних ресурсів і зводиться до стандартного надання послуг туриста, які заздалегідь передбачені при купівлі туру [1].

Серед великої кількості промислових галузей туризм може виступати в якості рушійної сили, яка сприятиме взаєморозумінню між культурами та генератором встановлення світової рівноваги. Туризм також може сприяти створенню мирної атмосфери у громадах, що постраждали від війни, кліматичних та техногенних катастроф і стати сходинкою на шляху до зміцнення фізичного та ментального здоров'я у глобальному масштабі. Владні структури, наукові діячі та практики туристичної діяльності повинні здійснити переоцінку цінностей туризму як суспільної сфери та спільно працювати над пошуком шляхів вдосконалення спілкування, толерантності та розуміння між націями та культурами.

Якщо розглядати солідарний та волонтерський види туризму у контексті війни, то вони перш за все є дотичними до дій, які застосовують уряди, туристичні підприємства та самі мандрівники, щоб підтримати та допомогти людям, які зазнають страждань під час криз та пост кризовий період. Основними мотивами солідарного та волонтерського туризму і втілення цих мотивів на практиці є співчуття до людей, спільне розуміння стандартів суспільства, емпатія, відчуття єдності та обов'язок.

Протягом останніх років у туристичній науці розглядають новий тип мандрівника – турист солідарності, і він щоразу збільшує свою популярність. До даної категорії туристів зазвичай належать молоді люди віком від двадцяти до тридцяти п'яти років. У світі найпривабливішими напрямками для практикування солідарного та волонтерського видів туризму є Куба та Перу. У цих країнах туристи беруть активну участь у громадських роботах, співпрацюють з місцевими мешканцями, вивчають культурну площину регіонів та знайомляться з визначними атракціями.

Наприклад, туристи з Іспанії дуже часто здійснюють візити до країн Латинської Америки. Як правило часом подорожі вони обирають літню пору року. Ці люди шукають дещо більшого, ніж просто провести відпустку, як це було раніше. Насправді солідарні туристи прагнуть нових вражень, що ґрунтується на отриманні особистої сатисфакції допомагати іншим, також люди як правило допитливі і їм цікаво здобувати нові навички під час подорожей такого типу. Варто зауважити, що постійно зростає активність промоції солідарного та волонтерського туризму багатьма неурядовими організаціями, що базується на реалізації проектів допомоги та вдосконалення розвитку країн, що опинились у скрутні.

У рамках таких проектів неурядові організації можуть співпрацювати у різних сегментах: будівництво, вдосконалення освітніх та медичних центрів тощо. Зазвичай такі «солідарні» мандрівки розраховані на невеликі групи учасників. У процесі подорожі туристи мають змогу пізнати нові звичаї, культури, гастрономічні особливості відвідуваного регіону. Головним правилом таких подорожей є постійне практикування відповідального туризму, тобто перш за все туристи мають чітко усвідомлювати, що ціллю таких подорожей є допомога місцевим громадам, а не особистий відпочинок [3].

Наприклад, солідарний туризм у розрізі спірних територій Гази та Західного берега, де діяльність туроператорів сконцентрована на прийомі туристів з ціллю ознайомлення їх з умовами життя на палестинських територіях. Дана тенденція є свідченням підвищеного інтересу у всьому світі до етичних та екологічних мандрівок. Так, пастори з церков США здійснюють візити до Палестини, щоб передати свій гуманітарний досвід місцевим громадам. Також такі подорожі є важливими для прихильників корпоративної відповідальності, оскільки дозволяють більше дізнатися про поведінку міжнародних бізнесових спільнот на даних територіях, яка часто несе негативні наслідки для місцевих громад.

Діяльність Eyewitness Palestine зосереджена на організації відвідувань окупованих територій, щоб туристи дізналися більше про умови з якими стикаються палестинці. Під час таких турів передбачено зустрічі туристів з палестинськими та ізраїльськими миротворцями. Освітня програма, започаткована у 2001 році є результатом Братства примирення, міжконфесійної організації миру та справедливості США. На даний час Eyewitness Palestine очолює три делегації, які досліджують умови в яких живуть палестинські фермери, які водночас потерпають від упереджень щодо соціального класу та раси. Організація неформальних екскурсійних турів, які зазвичай проводять місцеві гідни на Гаваях має на меті познайомити туристів з місцями, які демонструють регіон як туристичну платформу та мультикультурну туристичну комфортну зону. Для багатьох прихильників солідарного туризму такі наративи містять деструктивний меседж, оскільки завуальовують поточні наслідки політики колоніалізму поселенців та яскраво виражені мілітарні настрої.

Організація DeTours пропонує відвідувачам від чотирьох до шести турів на рік, їх метою є відвідини військових об'єктів та інших історично важливих локацій на Гаваях. Особливістю діяльності зазначеної групи є те, що вона не бере коштів заради власної вигоди, її діяльність базується виключно на волонтерських засадах. Метою діяльності DeTours є прищеплення відвідувачам віри у відповідальність перед територією Гаваїв, її важливістю у глобальній системі світу, щоб туристи мали підстави розмірковувати про те якими повинні бути їхні стосунки з місцевістю, яка не є їхньою батьківщиною.

Деякі адепти солідарного туризму взагалі пропонують скасувати слово

«туризм», вони мотивують це тим, що активна туристична діяльність може принести ряд проблем для місцевих громад, адже протягом останніх років ряд туристичних мандрівок приносить лише споживчий видобувний досвід, користь з якого для місцевостей від'ємна. Натомість подорожі в інші маловідомі місцевості та зустрічі з представниками місцевого населення можуть стати доброю справою, сприяти збагаченню особистісного світогляду та розцінюватись як крок до розбудови солідарності [1].

Всесвітня туристична організація ООН (ЮНВТО) дотримується позиції, що солідарний та волонтерський туризм набувають ролі одних з найбільш важливих секторів економіки сучасності і мають унікальні переваги та можливості, щоб досягнути цілей, встановлених ООН [3]. Розглядаючи війну в Україні, спричинену невмотивованим вторгненням країни-агресора у контексті розвитку солідарного та волонтерського туризму варто працювати над розробкою способів демонстрації

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ

туризму як впливової сили, що сприятиме встановленню справедливості, миру, покращенню ментального здоров'я, дотримання та захисту прав людини та надання психологічної підтримки. Солідарний туризм можна практикувати двома шляхами. Суть одного з них полягає у створенні мотивації для людей здійснювати поїздки у зони бойових дій у безпечні періоди, це можуть бути подорожі з ціллю волонтерства, групові тури або ж індивідуальні подорожі.

Другий шлях передбачає діяльність у сфері організації поїздок для людей, які зазнали страждань внаслідок війни, Але вивезення населення із територій, де тривають активні воєнні дії на відпочинок та їх подальше повернення у середовище, яке несе загрозу травматизму для фізичного та ментального здоров'я може спричинити низку проблем серед яких ризик повторної травматизації, невиправдані очікування та відсутність конкретних стратегічних рішень щодо подальшого облаштування повноцінного життя. У цьому контексті дуже важливо провести облік недоліків та переваг та вирішити існуючі проблеми належним чином. Втеча з територій, де триває війна дає можливість створити для людей тимчасовий відпочинок, абстрагуватись від пережитого та отримати необхідну психологічну допомогу. Такі подорожі є способом для вразливих вимушених туристів познайомитись з новими культурами, національною кухнею, місцевим середовищем та відчутти позитивну силу соціальної взаємодії, вселяючи надію та водночас мінімізуючи стрес від пережитих травм. Такий досвід також варто розглядати як можливість для людей, які зазнали впливу війни отримати доступ до найкращих медичних послуг і отримати необхідне лікування.

Сторони, що зацікавлені у розвитку солідарного та волонтерського туризму повинні працювати над ретельною розробкою продуктів та послуг постійно консультуватись із фахівцями медицини. Таким чином люди, які переживають травму війни зможуть отримати корисний туристичний досвід, основою якого є відновлення ментального здоров'я та емоційне зцілення. Окрім того, при здійсненні оцінки унікальних характеристик вказаної нішевої туристичної категорії потрібно брати до уваги імідж туристичного бренду, образ туристичної дестинації, куди прибувають такі туристи, культурний діалог, рівень ворожості та інші маркетингові чинники [2]. Адже сутність солідарного та волонтерського туризму визначається тим, що базові маркетингові стратегії більше не повинні концентруватись лише на отриманні комерційної вигоди, а повинні зосередитись на розширенні соціальної відповідальності у туристичній індустрії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Туризм отримує оновлення в руках активістів, які прагнуть деколонізувати галузь. Зеб Ларсон. 17. 03. 2022. URL: <https://www.smithsonianmag.com/travel/tourism-gets-refresh-in-hands-activists-seeking-to-decolonize-industry-180979739/> (дата звернення 10. 04. 2024)
2. Туризм солідарності: шлях до відновлення здоров'я вразливих груп населення, постраждалих від війни? Цзюнь Вен, Фанлі Ху , Данні Чжен, Ян Пхау, Метін Козак, Хайфен Хоу, Вей Ван. 01. 09. 2023. URL: <https://jogh.org/2023/jogh-13-03050> (дата звернення 10. 04. 2024)
3. NEW TYPE OF TOURIST, SOLIDARITY TOURISM ON THE RISE. URL: <https://steemit.com/english/@rohosanz/new-type-of-tourist-solidarity-tourism-on-the-rise> (дата звернення 10. 04. 2024)

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ
FLORIDA STATE UNIVERSITY
(ШТАТ ФЛОРИДА, СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
BATUMI ARTS TEACHING UNIVERSITY (БАТУМІ, ГРУЗІЯ)
ACADEMY OF TOURISM AND HOTEL MANAGEMENT (ГДАНСЬК, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО СУМСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
МІЖНАРОДНА ТОРГІВЕЛЬНА ПАЛАТА ІСС UKRAINE
АСОЦІАЦІЯ ГОТЕЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНЬ І ГОТЕЛІВ МІСТ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНА ТУРИСТИЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНИ АСОЦІАЦІЯ КУЛІНАРІВ УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ПОБУТУ УКРАЇНИ ФАКУЛЬТЕТ ГОТЕЛЬНО-
РЕСТОРАННОГО І ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ ХІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО- ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

16-17 травня 2024 рік

Реєстрація Міністерства освіти і
науки України Лист № 21/08-1560
від 13.10.2023

КИЇВ 2024

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ

УДК 640.43+379.851+330.341.1

Г 725

Друкується за рішенням Вченої ради

Київського національного університету культури і мистецтв (протокол № 20 від 28 червня 2024 р.)

Г 725 Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації : тези доповідей XI Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16-17 травн., 2024 р. / М-во освіти і науки України; М-во культури та інформаційної політ. України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; Київ. ун-т культури ; Ф-т готельно- ресторанного і турист. бізнесу. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2024. 459 с.

ISBN 978-966-602-394-3

Збірник містить наукові тези XI Міжнародної науково-практичної конференції «Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації», яка відбулася 16-17 травня 2024 р. на базі Міністерства освіти і науки України, Інституту модернізації змісту освіти, Київського національного університету культури і мистецтв, Київського університету культури у співпраці з European Institute of Further Education (Словацька республіка), Florida state university (Штат Флорида, Сполучені Штати Америки), Batumi arts teaching university (Батумі, Грузія), University of South Bohemia Czech Republic (Чеська Республіка), Тяньцзиньським університетом іноземних мов Тяньцзинь (Китайська Народна Республіка), Міжнародною Торговельною Палатою ІСС Ukraine, Асоціацією індустрії гостинності України, Національною туристичною організацією України, Асоціацією кулінарів України, Асоціацією готельних об'єднань і готелів міст України, Національним музеєм народної архітектури та побуту України, кафедрою туризму Львівського національного університету імені Івана Франка, географічним факультетом Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кафедрою готельно-ресторанного бізнесу Одеського національного технологічного університету, Навчально-науковим інститутом управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету ім. Вернадського, кафедрою туризму Сумського національного аграрного університету, кафедрою туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», кафедрою туризму Університету економіки та права «КРОК», ТОВ «Баккара Плюс», мережею еко-ресторанів «Батьківська хата», Сім'єю ресторанів Дмитра Борисова. Матеріали містять відповідні підсумки наукових досліджень провідних учених України і країн-учасниць конференції, а також доробки докторантів, аспірантів, магістрантів. Представлені наукові доробки будуть цікавими й корисними для широкої наукової громадськості, фахівців готельно-ресторанного і туристичного бізнесу та соціокультурної сфери, викладачів, аспірантів, здобувачів освіти.

Матеріали публікуються за оригіналами, які представлені авторами.

ISBN 978-966-602-394-3
університет культури і мистецтв, 2024
© Автори тез, 2024

© Київський національний

<i>Задворний С. І.</i>	<i>Управління персоналом в туризмі й рекреації: виклики релокації</i>	125
<i>Калапуша Л. О., Соловійов О. Ю.</i>	<i>Роль держави і бізнесу у фінансуванні напряму ділового туризму на прикладі світових лідерів галузі</i>	127
<i>Назаренко М. В., Куниця К. В.</i>	<i>Аспекти організації обслуговування туристів в закладах ресторанного господарства як розвиток національного туристичного продукту</i>	130
<i>Teimuraz Kezheradze</i>	<i>Innovative trends in the development of cultural tourism in Georgia: experience for Ukraine</i>	132
<i>Кравченко О. О., Плецан Х. В.</i>	<i>Перспективи впровадження сучасних технологій проєктного менеджменту в процесі ефективного управління туристичним бізнесом в Україні</i>	134
<i>Мальська М. П., Каднічанський Д. А., Халілова О. М.</i>	<i>Ключові аспекти розвитку солідарного та волонтерського туризму у площині міжнародного досвіду</i>	137
<i>Недашківська К. М., Гаврилюк А. М.</i>	<i>Збереження та популяризація нематеріальної культурної спадщини України як виклик і тренд сьогодення</i>	141
<i>Носирєв О. О., Загребенєв Д. В.</i>	<i>Туристичний бренд України у стратегії повоєнного розвитку</i>	144
<i>Плецан Х. В., Гризоглазов А. П.</i>	<i>Роль гостинності у формуванні та зміні споживчих тенденцій у туризмі</i>	148
<i>Плецан Х. В., Дзюбак А. С.</i>	<i>Креативні технології в туризмі – мейнстрим сучасних мандрівників</i>	151
<i>Плецан Х. В., Люблінська О. О.</i>	<i>Застосування digital-інструментів і digital-технологій в туристичному бізнесі в Україні</i>	153
<i>Приходько К. О.</i>	<i>Розвиток ретрит-турів, як нового напрямку туризму в Україні</i>	156

«ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ»

ХІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

16-17 травня 2024 рік Тези доповідей

Відповідальний редактор: Плецан Х.В. Комп'ютерне забезпечення: Лук'яненко
В.В.

Підписано до друку 02.07.2024 Формат А4. Друк офсетний.
Наклад 50 прим.

Видавничий центр КНУКіМ
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників і
розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК №4776 від 09.10.2014.